

การศึกษาสภาพพื้นที่ปลูกยาสูบที่ได้รับผลกระทบจากการเกิดน้ำท่วมในจังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลโดย: สติระ อุดมศรี

ตามที่ในช่วงปลายเดือนมกราคมถึงต้นเดือนกุมภาพันธ์ 2551 ได้เกิดฝนตกหนักในพื้นที่บริเวณสองข้างของแม่น้ำยม ในเขตอำเภอเมือง และอำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย ทำให้ต้นยาสูบซึ่งกำลังเริ่มเก็บเกี่ยว ผลผลิตได้บ้างแล้วได้รับความเสียหายอย่างรุนแรง ต้นยาสูบล้มหักน้ำ ไบเหลือจนไม่อาจเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ และส่วนใหญ่ยืนต้นตายในที่สุด ซึ่งสำนักงานยาสูบสุโขทัยรายงานว่า มีความเสียหายของชาวไร่ รวมทั้งสิ้น ประมาณ 15,000 ไร่ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จึงได้พระราชทานพระราชดำริให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาให้ความช่วยเหลือ ราษฎรที่ประสบปัญหา รวมทั้งหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาในบริเวณ ดังกล่าว

สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน ได้ศึกษาสภาพพื้นที่ปลูก ยาสูบที่ได้รับผลกระทบจากการเกิดน้ำท่วมในจังหวัดสุโขทัย พบว่า บริเวณ ดังกล่าวมีภูมิลักษณะ (Landform) เป็นที่ราบน้ำท่วมถึง (flood plain) เป็นที่ราบที่อยู่ติดริมแม่น้ำหรือธารน้ำ ในฤดูน้ำหลาก น้ำจะไหลล้นสองฝั่งแม่น้ำ ท่วมบริเวณดังกล่าว และนำตะกอนมาสะสม ประกอบด้วยพื้นที่ 2 ส่วน คือ สันดินริมน้ำ (Levee) และที่ลุ่มหลังสันดิน (Backswamp หรือ basin)

เมื่อวิเคราะห์ถึงสภาพพื้นที่ที่ปลูกยาสูบและได้รับผลกระทบ จนทำให้ ยาสูบเสียหายเมื่อมีฝนตกหนักพร้อมกับการออกสำรวจสภาพพื้นที่ภาค สนาม พบว่า เกษตรกรจะปลูกยาสูบบริเวณที่ลุ่มหลังสันดิน โดยเริ่มปลูก ในเดือนพฤศจิกายนและเริ่มเก็บเกี่ยวในเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน (ก่อนฤดูการทำนาปี) ซึ่งตามปกติในช่วงเวลาดังกล่าว จะเป็นช่วงปลอดฝน แต่ได้เกิดฝนหลงฤดูขึ้น มีฝนตกหนัก ทำให้น้ำแช่ขังในแปลงปลูก และน้ำ ไม่สามารถระบายออกจากพื้นที่ได้ทัน รวมทั้งบริเวณดังกล่าวมีสภาพพื้นที่ เป็นที่ราบลุ่ม ลักษณะเป็นแอ่งกะทะ การระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงเลว เนื้อดินเป็นดินเหนียวเนื้อละเอียด ช่องว่างในดินมีขนาดเล็ก ดังนั้นน้ำจึงไม่ สามารถระบายออกจากหน้าตัดดินและพื้นที่ได้ง่าย ทำให้ยาสูบได้รับความเสียหายไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ทั้งหมด อีกทั้ง บริเวณนี้ถูกเรียกว่า พื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการถูกน้ำท่วมซ้ำซากที่ได้รับผลกระทบจากการมี น้ำท่วมทุก ๆ ปี ในช่วงฤดูฝน

แนวทางในการปรับปรุงและพัฒนา

เนื่องจากบริเวณดังกล่าว เป็นที่ราบตะกอนน้ำพาที่ได้รับอิทธิพลจากแม่น้ำยมและลำน้ำสาขา ดังนั้นน้ำจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ควบคุมพื้นที่นี้ แนวทางการ

ปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวต้องผสมผสานกันระหว่างการจัดการทรัพยากรดิน การจัดการทรัพยากรน้ำ รวมทั้งการจัดระบบการปลูกพืชให้มีความสอดคล้องกันไป เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การจัดการทรัพยากรดิน

ต้องมีการเก็บตัวอย่างดินไปวิเคราะห์หาปริมาณธาตุอาหารที่มีอยู่ในดิน เพื่อจะได้พิจารณาถึงชนิดและอัตราการใส่ปุ๋ยให้แก่พืชปลูกเท่าที่จำเป็น

การจัดการทรัพยากรน้ำ

ระบบการจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพ ควรมีการเก็บกักน้ำและชะลอน้ำจากพื้นที่ตอนบน การอนุรักษ์ต้นน้ำลำธาร การหาพื้นที่ชะลอน้ำ พัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำ ปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดการน้ำในแหล่งเก็บกักน้ำ มีการเร่งระบายน้ำออกจากพื้นที่ การขุดลอกแม่น้ำ การขุดคลองผันน้ำเลี้ยงเมือง เพิ่มขีดความสามารถในการระบายน้ำ รวมทั้งการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมบริเวณตัวเมือง การก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วม วางผังเมืองที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

การจัดการพืช

ต้องมีการวางแผนคัดเลือกชนิดพืชปลูกหรือพันธุ์พืช และจัดระบบการปลูก (ปฏิทินการปลูกพืช) ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และลักษณะดิน โดยพิจารณาจากความพึงพอใจของเกษตรกรเป็นสำคัญ

เพื่อให้สามารถกำหนดรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณดังกล่าว อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดินจึงได้ดำเนินการสำรวจสภาพพื้นที่ เพื่อจัดทำแผนที่ดิน แผนที่สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน รวมทั้งสำรวจข้อมูลภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อวิเคราะห์ จัดทำ และกำหนดเขตการใช้ที่ดินในพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งจะเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกษตรกรต้องประสบอยู่ทุกๆ ปี อย่างเป็นระบบ และเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต